

סד א ב מיי פ"ב מהל' אשות הל' די סג לאוין פא טו"ע אה"ע ס"י ע"א פ"ב א: סה ג מיי ס"ס הל"טו ופ"ו מהל' ממתן ענינים הל"י סג ע"א קס"ב טו"ע"ע (ג"ס וטו"ע) וי"ד ס"י רמ"א פ"ב א: סד ד ה מיי פ"ב מהל' אשות הל' ס"א סג ע"א פ"ב טו"ע"ע אה"ע ס"י ע"א פ"ב א:

תוספות ר"ד

את בנותיה בחייו: א"ר אילא [אמר ר"ל] משום ר"ח באושא התקינו שיהא אדם זן את בניו ואת בנותיו כשהן קטנים. פי' כשישבו סנהדרין באושא והיא אחת מ"י גלויות שגלה סנהדרין כדאמר ר"ה (דף י"א): הל' כותיה או לית הל' כותיה פי' כלום יש לסמוך על דברי ר' אילא שכן התקינו: ת"ש דלית הל' כותיה דכי הוה אתו לקמיה דר"י א"ל ע"ד ילדה ואבני מתא שדיא להו פי' יערוך תנין כדמפורגמין מעין תנין (יערוך) [מדרן] יערוך והוה עוף אכורי על בניו. כן זה האיש אכורי על בניו ומשליכם על הצבור ויהי אומר לו כן אולי יבוש ויכלם ויפרנס אבל לכוף לא לא כופה אותו: כי אתו לקמיה דר"ח א"ל כפו לי אסיתא בעיבורא בני ויהי גברא לא בעי בני כפי כמתשת על פיה ויעמוד עליה ויאמר אלו הברבים כירי שידעו הצבור וירחמו עליהם שהוואו אינו מרחם עליהם. כי הוה אתי לקמיה דרבא א"ל נחא לך דליתניו בניך מן הצדקה ולי"א אלא דלא אמיד פי' עשיר אבל אמיד כפי"י ליה בע"כ לא יהא אלא אחר פי' לא יהא אלא צדקה ואפילו אינו בניו כי הא (דרבא) פי' כ"ש דכופין אותו לזון את בניו דרבא כפייה ליה לר"י ב"א ואפיק מיניה ד' מאות זוז דצדקה (הרב פי' עשירי אינה כפי' (אילא) [של] מלקות ויסורין כשאר עשירי דעלמא אלא כפי' של דברים ע"י הכלמות ופיתורים עד שנתפתה לזון אותם). ובשילהי פירקין דלקמן אמרי' דרש עולא רבה אפתחא דב"י א"ע"פ שאמרו אין אדם זן את בניו ואת בנותיו כשהן קטנים אבל זן הוא אותן כשהן קטני קטנים ועד כמה עד כן שש: א"ר אילא אר"ל באושא התקינו הוהב כנסיו לבניו הוא ואשתו נזוין מהן פי' ואפי' כתבם מעשיו ולא מן הדין אלא תקנת חכמים הוא. הל' כותיה או לית הל' כותיה הו' יוחנן הו' קיימו אתא ההוא גברא גחין ונשקי' ר"י אבתי' א"ל ר"ח מאי האי א"ל כותב נכסיו לבניו הוה ועשיתיהו לבריה לזונם:

כשהם קטנים. אצל קטני קטנים ל"כ"ע חייב כדאמר בסוף א"ע"פ (לקמן דף סה: ושם): **הא בחיורי הא באוכבי.** שני מיני עורבים יש אחד לבן ואחד שחור כדמוכה בפרק אלו טריפות (מולין דף סג.) גזי סימני עופות דמרכזה עורב העמקי ומפרש העמקי כמראה החמה שעמוקה מן הלל פי' לבן: **אכפייה רבא כו.** ור"ת היאך כפה אותו בשביל דקא והכתיב מתן סכרה צדקה דכתיב (למען) יצרכך ואמרי' צפ' כל הצער (מולין קי: ושם) כל מלות עשה שמתן סכרה צדקה אין ציט דין של מטה מזהרין עליה ויש לומר דאכפייה צדקיים א"י קצבו ציינהו בני העיר לתת כן וכן להדש הלכך אכפייה כדאמרין בפרק קמא דצבא בתרא (דף ח: ושם) דרשאין בני העיר להקטיע על קיתנו ועוד דלדקא איכא מרתוי לאוי לא תאמץ ולא תקפון (דברים טו): **הוא ואשתו נזונים מהם.** משמע הא לאחר אין מוזנין דמתנה הוא כמכר כדפי' צקונטרס דאי לא דענד ליה נחא נלפשיה לא הוה יהיב ליה ואין מוזיאין למוזן האשה והצנות מנכסים משועבדים לפי שאין קניצין או לפי שאין כתובין כדאמר בהמקוץ (גיטין דף ג:) ומיהו מהכא יש לדמות דאיכא למימר דנקטו בנו משום דאיידי דמוזנין אפי' ממטלטלין אצל לאחר לא היו מוזנין ממטלטלין כמו שאין אלמנה נזונה ממטלטלין דירושין אי נמי משום הוא אצל כתב לאחר לא היה ניזון הוא דאי לא לעולם אימא דנזונה ממתנה א"ע"ג דלא טרפא לא הלקוחות ומיהו צ"ש נוחלין (ב"ב דף קג.) משמע דלא טרפא ממקבל מתנה דקאמר השתא ירשה דאורייתא אלמנתו ניזונה מנכסיו מתנה שפי' מרע דרבנן לא כל שכן משמע דממתנת צריא דאורייתא אינה ניזונה מנכסיו א"ע"ג דמימזוגא מן הירושין ואין לומר דממתנה דאורייתא נהי דכ"ש לא הוי ה"ה מיהא הוי דלא אלס כח מתנה מכח יורשים דעל כרחיק אלס כח מקבל מתנה מכח יורשים דמסקינן צפ"ק דצ"מ (דף יג. ושם) דשטר שיש צו אחריות נכסים לא יחזיר אפילו חייב מודה דחיישינן לפטרעו ולקטוניא שטר שאין צו אחריות נכסים יחזיר וא"ר גזי ממשעבדי ואי גזי ממתנה אמאי יחזיר אלא ודאי דלא גזי ואילו מן הירושין גזי דהא פסקינן בסוף גט פשוט (ב"ב דף קעו.) הלכתא מלה על פה גובה מן הירושין על כן נראה דאין חילוק בין מתנה למכר

לענין זה א"פ"ג דיש מקומות שצבא הוא לחלק בין מתנה למכר כמו בצשה שזרו אפוסיקי ומכרו (ב"ב דף מד:) דנראה דווקא מכרו אצל נתנו בעל חובו גובה ממנו וכן בהמקוץ (גיטין ד' : ושם) גזי אין נפרעין מנכסים משועבדין במקום שיש נכסים בני חורין ואפי' הן יזבירות מציעה לן במתנה היאך דווקא להא מילתא הוא דאציעה לן אצל הכא אין לחלק והא דאמרין צפ' מציאת האשה (לקמן דף סט.) מכרו או משכנו מוזיאין לפרנסה ואין מוזיאין למונות פשיטא ליה דאין מוזיאין אפילו נתנו כדתנן בהמקוץ (גיטין דף מח:) אין מוזיאין למוזן האשה והצנות מנכסים משועבדין ולפי מה שתקנו הגאונים דאשה גובה כמותה ומונות ממטלטלי דיתמי א"ע"ג דירשה היא דאורייתא כ"ש דגזיא ממטלטלי דמתנת ש"מ דרבנן דצבא"ג אמרי' צ"ש נוחלין (ב"ב דף קג.) אצל ממטלטלי דמתנת צריא דהו"א דאורייתא לא גזיא כמותה ומונות לא גזיא אפילו ממקרקעי כי היכי דלא גזיא מלקוחות כדפרשינן ולא מציעה נתן הוא אלא אפילו נתנו יתומים א"ע"ג שכבר משמת נשתעבדו הנכסים: **אלמנתו נזונה מנכסיו הוא ואשתו מבעיא.** א"ע"ג דלא דמי דהתם אינו יכולין לירש אלא מה שהוא מוריש ומוזן אלמנה הוא חייב מקודם מכל מקום מיתתי הכי הואיל ואלמנה רבנן לשעבודא דידה שאף מן הבעל שאינו כירש אלא כלוקח גובה מלוקח אחר הכי נמי אית לן לתקוני צבות לבנו שיהא הוא ואשתו מוזנין מהן:

דאפי' צפ. דקילא דלא עסקא צאורייתא: ואיידי דסגא צנוס כו' לא גרסינן דמתא דהא לא מני ליה צמתני. אלא ה"ג ואיידי דצנות לאחר מיתת אביהן מוכה כו': **באושא הסקיני.** כשישבו סנהדרי גזית באושא שהיא אחת מעשר גלויות שגלתה סנהדרין כדאמר בר"ה (דף לה.): **כשהן קטנים.** עד שיצאו שערות: **הא שמע.** דלית הלכתא כותיה אלא מיימר אמרינן ליה ואולי יכללם ויזון אצל מיכף לא כייפינן: **יארוד.** תנין. מעון תניס מתרגמינן מדור יארודין (ירמיה טו.) והוא אכורי על בניו: **יארוד ילדה ואבני מתא שדיא.** התנין הוליד תולדותיו והטיל פרנסתן על בני העיר: **כפו ליה אפיסא.** כפו מכתשת על פיה ויעמוד זה על גב שוליה בצובה שישמעו קולו ויכריז על עצמו שהוא רע מן העורבים דעורבא צעי בני והוא גברא לא צעי בני. ואית דמפרשי שלח צבור יעמוד עליה ויאמר כן על אותו האיש: **נזני עורב אשר יקראו.** אלמא לא זיין להו: **אוכמי.** כשגדל משמיר והאס והאס אובצין אותן אצל מתחילתן לבנים ושונאין אותן: ולא אמרי' דלא כפינן: **אלא דלא איהא** שאינו עשיר: **צעל כרחו.** לא היא אלא צדקה בעלמא ואפי' אין בניו: **כי הא דרבא כפייה.** על הצדקה: **הוא ואשתו נזונים מהן.** ואפילו כתבן מעשיו ולא מן הדין אלא תקנת חכמים היא: **גדולה מזו אמרו.** בגדולה מזו אמרו כגון אלמנה וכת וניסת הבת שאף על פי שהוא מת והנכסים נשתעבדו ללוקח דרבנן כגון צעל צנכסי אשתו וקי"ל (גיטין דף מח:) אין מוזיאין למוזן האשה מנכסים משועבדים אפי' הכי היכא דליכא למימשש למיקון העולם כגון כי האי לוקח שלא הוציא מעות שווהו רבנן כירש ואמרי' תזון האלמנה מנכסי צעלה: **כי הא דשלח רבין באיגרתיה כו' ניספ הצם.** א"ע"ג דאמור רבנן צעל צנכסי אשתו לוקח הוי וקיימא לן אין מוזיאין למוזן האשה מנכסים משועבדים הכא שווהו רבנן כירש משום פסידא דאלמנה. והכי מפורש צ"ש (וחלין): **הוא ואשתו.** שהוא קיים ואלו בניו הם ולא הוציאו מעות אלא מתנה בעלמא: **מיעביא.** וא"ע"ג דמתנה כמכר לענין שעבוד התם הוא דאי לאו דעבדי ליה נחא לנפשיה לא יהיב ליה מתנה א' אצל בנו ליכא למימר הכי: **מסא הצם.** ובעלה ירשה: **אלמנתו.** של אבי הצם: **ניזונה מנכסיו.** ולא אמרינן איש נכרי הוא זה ואינו יורשו של אב אלא של אשתו וכלוקח בעלמא

דמי ואין מוזיאין למוזן האשה מנכסים משועבדין: **הסא הוא דליכא דערס קמא.** שמת צעלה להכי עבוד רבנן תקנתא: **אצל הכא.** דקאי איהו נטרה לדידיה ולדידה קמ"ל: **הלכא כווסיה.** אדר' אילעא קאי: **אכרעיה.** על רגלו: ועשיתיהו

דמי ואין מוזיאין לפרנסה ואין מוזיאין למונות

א) ג'ל ר' יוסי וכו' ב"ר"י וברא"ש. ג) צ"ב ח: א) ס"ס קל"ט. ד) ג'ל רב יהודה וכו' הרשב"ם שהוא אמורא. ה) ג'ל קל"ט. ו) נ"ד ד"ה יומת ג'ל לפי ד"ה הוא ואשתו. ז) ג'ל נחמין סג. א) איתא הכי להדיא עמקי חיוורא וכן הוא אמר ומראהו וכו' כמראה מנה וכו' ולכן ע"כ שלא היה מלת חיוורא כמוב בנרסת המוס' (ח) ג'ל גנגל הדג הוה).

תורה אור השלם

1. נותן לבחמה לחקמה לבני ערב אשר יקראו: תהלים קמו ט

גליון הש"ס

רש"י ר"ה ט"ב ע"א וכו' אבל בנו ליכא למימר הכי. עיין בגש"י לקמן נ"ד ע"כ ד"ה דניחא:

מוסף רש"י

אלמנתו ניזונה מנכסיו. כתבתי כמותה שכן כתב לה ואת מהא יתבא צבתי ומימזוגא מנכסי כל ימי מיגרי ארמולותין (רשב"ם ב"ב קס"ט.) גרשאת הבת. והכניסה הנכסים לבעלה, ואמרו אלמנתו ניזונה מנכסיו. לעולם היא מונת עד שתשאל או שתבע כמותה או שילוו הירושין ליתן לה כמותה (שם)